



ประกาศใช้พระราชบัญญัติศุขภิบาล  
เมืองกรุงเทพฯ

มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าเหนือกระหม่อม ให้  
ประกาศทราบทั่วกันว่า      ตามความในพระราชบัญญัติจัดการ  
ศุขภิบาลตามหัวเมือง      รัตนโกสินทรศก ๑๒๗      มาตรา ๒      มี  
ความว่า      ถ้าจะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้  
ใช้พระราชบัญญัตินี้ในตำบลใดหรือเมืองใดเมื่อใด      จะได้ประกาศ  
ในหนังสือราชกิจจานุเบกษา      และในท้องที่ ๆ      จะใช้พระราช  
บัญญัตินี้ด้วยเป็นสำคัญนั้น

เล่ม ๓๓ หน้า ๖๒ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๔๕๕

บัดนี้มหาเสวกโท พระยาโบราณราชธานินทร์ สมุหเทศาภิบาล  
สำเร็จราชการมณฑลกรุงเทพฯ มีใบบอกเข้ามายังกระทรวงมหาดไทย  
ขอให้เฝ้าความกราบบังคมทูลพระกรุณา กราบฝ่าละอองธุลีพระบาท  
ว่า เมืองกรุงเก่าซึ่งเป็นที่ตั้งมณฑลในเวลานี้เป็นที่ประชุมชนมาก  
มีบ้านเรือนเรือแพหนาแน่น และราษฎรได้ประชุมทำการ  
ค้าขายทั้งทางบกและทางน้ำ การที่มีผู้คนพลเมืองประหลัดกันทำมา  
หาเลี้ยงชีพมากจนเช่นนี้ ย่อมจะเป็นเหตุให้เกิดการสะสมสิ่ง  
โสโครก ซึ่งอาจจะเป็นเชื้อให้เกิดโรคไทยไข้เจ็บช้ำได้ อีก  
ประการหนึ่งทางไปมาที่ประชุมชนได้อาไศรยประกอบการทำมาหา  
เลี้ยงชีพอยู่นั้น ก็ยังไม่สะดวกแลเพียงพอ มหาเสวกโท  
พระยาโบราณราชธานินทร์ จึงคิดจะจัดการสุขาภิบาลขึ้นเพื่อ  
ป้องกันความไข้เจ็บ และบำรุงการไปมาของประชาชนให้สะดวก  
ยิ่งขึ้น จึงได้เชิญกำนันผู้ใหญ่บ้านและคฤหบดี มาประชุม  
ปรึกษาหารืออากำนันผู้ใหญ่บ้านและคฤหบดีเห็นพร้อมกันว่า ถึง  
เวลาที่ควร จะจัดการสุขาภิบาล สำหรับเมือง ตามพระราชบัญญัติได้  
แล้ว แต่การที่จะจัดการสุขาภิบาลเมืองกรุงเก่านี้ เป็นการแรก  
จัดขึ้น จะจัดแต่เพียงในตำบลหัวรอ ๑ ตำบลหอรัตนไชย ๑  
ตำบลท่าวาสกรี ๑ ตำบลสวนพลู ๑ ตำบลกระมิ่ง ๑ รวม  
๕ ตำบล ในท้องที่อำเภอรอบกรุงเมืองกรุงเก่ามีเขตรกำหนด  
ดังนี้ คือ

๑ ทิศเหนือตั้งแต่ฝั่งตะวันออก แม่น้ำหัวแหลมห่างจากปากคลองเมือง ๕ เส้น ขนานไปตามคลองเมืองจดหลังวัดแม่นางปลื้ม หักขึ้นไปทางเหนือตามลำน้ำนำวัดสามพิหารฝั่งตะวันตกจากลำน้ำ ๒ เส้น ตัดข้ามไปคลองวัดกุฎีแดงฝั่งใต้จากลำน้ำลพบุรี เลียบลงมาทางใต้ตามลำน้ำลพบุรีฝั่งตะวันตก ข้ามที่ตรงสามแยกลำน้ำลพบุรี ลำน้ำเป่าศึกดี แลคลองทรายบรรจบกัน ไปถึงเขตรวัดช่องลมด้านเหนือจากทางกระบือหลังหมู่บ้าน

๒ ทิศตะวันออกตั้งแต่ทางกระบือหลังหมู่บ้านวัดช่องลม เลียบตามหลังหมู่บ้านห่างจากคลองทราย ๓ เส้น ผ่านวัดนางคำไปบรรจบทางรถไฟที่ตรงหลังวัดนางชีร้าง เลียบตามทางรถไฟไปจดสะพานรถไฟข้ามคลองสวนพลูฝั่งเหนือ

๓ ทิศใต้ตั้งแต่สะพานรถไฟข้ามคลองสวนพลู เลียบไปตามลำคลองฝั่งเหนือข้ามคลองสวนพลู เลียบหลังวัดพินัญเชิงผ่านวัดโคก จดฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งตะวันออก เลียบไปตามฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ข้ามแม่น้ำเจ้าพระยาตรงวัดร่อ ไปปากคลองวัดสุวรรณ เลียบไปตามฝั่งแม่น้ำฝั่งเหนืออ้อมโรงต้มกลั่นสุราซึ่งตั้งอยู่ริมแม่น้ำ เลี้ยวไปตาม ถนนหลวงไปตามคลอง วัดสุวรรณ หักตั้งแต่คลองวัดสุวรรณ ไปทางเหนือห่างลำน้ำเจ้าพระยาฝั่งตะวันตก ๔ เส้น ขนานไปตามฝั่งเลียบหลังหมู่บ้านข้ามคลอง

เล่ม ๓๓ หน้า ๖๔ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๔๕๕

มะขามเรียง เลียบหลังวัดสามัคคี ถึงหลังวัดขุนแสน ห่าง  
จากคลองเมืองฝั่งใต้ ๕ เส้น หักขนานไปตามลำคลองเมืองจด  
คลองวัดโลกฝั่งเหนือ

๔ ทิศตะวันตกตั้งแต่คลองวัดโลกฝั่งเหนือ ห่างจากปากคลอง  
เมือง ๕ เส้น ขนานไปตามลำคลองวัดโลกข้ามปากคลองเมือง  
ขนานไปตามฝั่งตะวันออกแม่น้ำห้วยแหลมไปจากคลองเมือง ๕ เส้น  
เป็นเขตร

กระทรวงมหาดไทย ได้มีความกราบบังคมทูลพระกรุณา  
ทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท ทรงพระราชดำริเห็นชอบด้วยแล้ว  
จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม พระราชทานพระบรม  
ราชานุญาต ให้จัดการสุขาภิบาลในเมืองกรุงเก่าได้ตามความ  
ประสงค์ และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระ  
ราชทานเงินภาษีโรงเรือน เรือ แพ ขานพาหะนะ ค่าทำเรือจ้าง  
ค่าเช่าที่ดิน บรรดาที่เก็บได้ในเขตรสุขาภิบาลให้เป็นผล  
ประโยชน์สำหรับใช้จ่ายบำรุงการสุขาภิบาลเมืองกรุงเก่า ตาม  
พระราชบัญญัติ

ประกาศมาณวันที่ ๒๕ พฤษภาคม พระพุทธศักราช ๒๔๕๕  
เป็นวันที่ ๒๐๒๓ ในรัชกาลปัจจุบัน